

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโก โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๑) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโก ๒) เพื่อศึกษาความแตกต่างในระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทาง หลวงพ่อเทียน จิตตสุโก

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม

๔.๔ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโก วัดสนามใน นนทบุรี

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ ๔.๒.๑ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพชาวพุทธ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ประสบการณ์ปฏิบัติธรรม

เพศ	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
ชาย	๖๓	๔๗.๐
หญิง	๗๑	๕๓.๐
รวม	๑๓๔	๑๐๐.๐
อายุ	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
๒๐ ถึง ๓๐ ปี	๑๖	๑๑.๙
๓๑ ถึง ๔๐ ปี	๒๖	๑๙.๔
๔๑ ถึง ๕๐ ปี	๒๖	๑๙.๔
๕๑ ถึง ๖๐ ปี	๒๘	๒๐.๙
๖๐ ปีขึ้นไป	๓๘	๒๘.๔
รวม	๑๓๔	๑๐๐.๐
สถานภาพชาวพุทธ	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
พระภิกษุ	๓๓	๒๔.๖
แม่ชี	๑๐	๗.๕
อุบาสก	๓๐	๒๒.๔
อุบาสิกา	๖๑	๔๕.๕
รวม	๑๓๔	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๕๐	๓๗.๓
ปริญญาตรี	๖๓	๔๗.๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๑	๑๕.๗
รวม	๑๓๔	๑๐๐.๐
อาชีพ	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
พนักงานของรัฐ/หรือเอกชน/รับจ้าง	๕๐	๓๗.๓
เจ้าของธุรกิจ/หรือเจ้าของกิจการ	๓๖	๒๖.๙
นิสิต/นักศึกษา	๕	๓.๗
นักบวช (ภิกษุ,แม่ชี)	๔๓	๓๒.๑
รวม	๑๓๔	๑๐๐.๐
ประสบการณ์ปฏิบัติธรรม	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
น้อยกว่า ๑ ปี	๒๔	๑๗.๙
๑ ถึง ๒ ปี	๓๐	๒๒.๔
๓ ถึง ๔ ปี	๒๔	๑๗.๙
มากกว่า ๔ ปี	๕๖	๔๑.๘
รวม	๑๓๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒.๑ แสดงข้อมูลข้อมูลทั่วไปของผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี

เพศ พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗ เป็น เพศหญิง จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓

อายุ พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙ อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ อายุ ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙ มีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔

สถานภาพชาวพุทธ พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีพระภิกษุ จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖ มีแม่ชี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕ มีอุบาสก จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔ มีอุบาสิกา จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓ ระดับปริญญาตรี จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗

อาชีพ พบว่าผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีพนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้าง จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓ เจ้าของธุรกิจ จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙ นิสิตนักศึกษา จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗ มีนักบวช จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑

ประสบการณ์ปฏิบัติธรรม พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีประสบการณ์ในการปฏิบัติน้อยกว่า ๑ปี จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติ ๑-๒ ปี จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติ ๓-๔ ปี จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมมากกว่า ๔ ปี จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (๕๓%) อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป (๒๘.๔%) เป็นอุบาสิกา (๔๕.๕%) ปริญญาตรี (๔๗%) อาชีพพนักงาน ของ รัฐ (๓๗.๓%) และมีประสบการณ์การปฏิบัติมากกว่า ๔ ปี (๔๑.๘%)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม

ตารางที่ ๔.๓.๑ แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. คุณภาพชีวิตของ ผู้ปฏิบัติธรรม
วัดสนามใน นนทบุรี ด้านกาย

ข้อที่	ระดับคุณภาพชีวิต ด้านกาย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับ
๑.	ช่วยให้ท่านผ่อนคลาย นอนหลับสนิท	๔.๑๘	๐.๗๕	มาก	๒
๒.	มีสุขภาพแข็งแรงขึ้น	๔.๐๒	๐.๗๓	มาก	๘
๓.	ทำให้ช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วย	๓.๙๓	๐.๗๗	มาก	๑๐
๔.	มีความรู้สึกตัวในการยืน เดิน นั่ง นอน ตื่น พุด มากขึ้น	๔.๑๓	๐.๗๓	มาก	๕
๕.	มีความรู้สึกตัวในการดื่ม กิน เคี้ยว ล้มรสมากขึ้น	๔.๐๔	๐.๗๗	มาก	๗
๖.	มีความรู้สึกตัวในการเคลื่อนไหวร่างกายใน อิริยาบถย่อย มากขึ้น	๔.๑๗	๐.๗๐	มาก	๓
๗.	หายใจอย่างมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อม	๓.๙๖	๐.๗๖	มาก	๙
๘.	ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๑๓	๐.๖๙	มาก	๔
๙.	ทำให้การเคลื่อนไหวร่างกาย มีความคล่องแคล่ว	๔.๐๘	๐.๗๒	มาก	๖
๑๐.	ร่างกายผ่อนคลาย เป็นธรรมชาติ	๔.๑๙	๐.๗๓	มาก	๑
รวม (จำนวน) ๑๓๔ คน		๔.๐๘	๐.๕๓	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓.๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีคุณภาพชีวิตด้านกายโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓ และ

พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ปฏิบัติธรรม มีระดับคุณภาพชีวิตด้านกาย ตามลำดับดังต่อไปนี้

ลำดับที่ ๑ ร่างกายผ่อนคลาย เป็นธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๓

ลำดับที่ ๒ ช่วยให้คุณผ่อนคลายนอนหลับสนิท อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๕

ลำดับที่ ๓ มีความรู้สึกตัวในการเคลื่อนไหวร่างกายในอิริยาบถย่อย มากขึ้น อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๐

ลำดับที่ ๔ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖

ลำดับที่ ๕ ความรู้สึกตัวในการยืน เดิน นั่ง นอน ตื่น พุด มากขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๓

ลำดับที่ ๖ ทำให้การเคลื่อนไหวร่างกายมีความคล่องแคล่ว อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๒

ลำดับที่ ๗ ความรู้สึกตัวในการดื่ม กิน เคี้ยว ลิ้มรสมากขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๗

ลำดับที่ ๘ มีสุขภาพแข็งแรงขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๒ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๓

ลำดับที่ ๙ หายใจอย่างมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๖

ลำดับที่ ๑๐ ทำให้ช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วย อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๗

ตารางที่ ๔.๓.๒ แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. คุณภาพชีวิตของ ผู้ปฏิบัติธรรม
วัดสนามใน นนทบุรี ด้านอารมณ์

ข้อที่	ระดับคุณภาพชีวิต ด้านอารมณ์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับ
๑.	มีความรู้สึกสงบเย็น มีความสุขทางใจ	๔.๓๑	๐.๗๐	มากที่สุด	๑
๒.	มีจิตใจสดชื่น เบิกบาน	๔.๒๒	๐.๖๖	มากที่สุด	๓
๓.	มีความชุ่มชื้น ตื่นตัวมากขึ้น	๔.๒๗	๐.๖๔	มากที่สุด	๒
๔.	รับรู้เมื่อเกิดความยินดีในใจ	๔.๑๐	๐.๖๘	มาก	๙
๕.	รับรู้เมื่อเกิดความโกรธขึ้นในใจ	๔.๑๖	๐.๗๓	มาก	๖
๖.	รับรู้เมื่อเกิดความสงบในใจ	๔.๑๙	๐.๖๔	มาก	๕
๗.	รับรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นเพียงความรู้สึก ไม่ใช่ตัวตนเรา เขา	๔.๐๑	๐.๗๙	มาก	๑๐
๘.	มีจิตใจโปร่ง โล่ง เบา	๔.๒๑	๐.๗๓	มากที่สุด	๔
๙.	รับรู้ว่าจิตมีสมาธิมากขึ้น ไม่ค่อยกังวล	๔.๑๕	๐.๗๙	มาก	๗
๑๐.	รู้เท่าทันต่ออารมณ์ที่เกิดขึ้น	๔.๑๓	๐.๗๗	มาก	๘
รวม (จำนวน) ๑๓๔ คน		๔.๑๗	๐.๕๔	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓.๒ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีคุณภาพชีวิต ด้านอารมณ์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๕๔ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ปฏิบัติธรรม มีระดับคุณภาพชีวิตด้านสังคม ตามลำดับดังต่อไปนี้

ลำดับที่ ๑ มีความรู้สึกสงบเย็น มีความสุขทางใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๐

ลำดับที่ ๒ มีความข่มขื่น ตื่นตัวมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๖๔

ลำดับที่ ๓ มีจิตใจสดชื่น เบิกบาน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๒ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖

ลำดับที่ ๔ มีจิตใจโปร่ง โล่ง เบา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๓

ลำดับที่ ๕ รับรู้เมื่อมีความสงบในใจ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๖๔

ลำดับที่ ๖ รับรู้เมื่อมีความโกรธขึ้นในใจ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๓

ลำดับที่ ๗ รับรู้ว่าจิตมีสมาธิมากขึ้น ไม่ค่อยกังวล อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๙

ลำดับที่ ๘ รู้เท่าทันต่ออารมณ์ที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๗

ลำดับที่ ๙ รับรู้เมื่อเกิดความยินดีในใจ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๙

ลำดับที่ ๑๐ รับรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นความรู้สึก ไม่ใช่ตัวตนเรา เขา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๙

ตาราง ๔.๓.๓ แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม
วัดสนามใน นนทบุรี ด้านสังคม

ข้อที่	ระดับคุณภาพชีวิต ด้านสังคม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับ
๑.	ใช้ชีวิตเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม	๔.๐๖	๐.๗๑	มาก	๙
๒.	ปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น	๔.๑๖	๐.๖๘	มาก	๖
๓.	ท่านได้ประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้	๔.๑๓	๐.๖๗	มาก	๘
๔.	ท่านได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม	๓.๙๖	๐.๘๒	มาก	๑๐
๕.	รู้สึกมีความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจผู้อื่น	๔.๒๗	๐.๖๖	มากที่สุด	๓
๖.	ยินดีเมื่อผู้อื่นสมหวัง มีความสบายใจ	๔.๒๙	๐.๖๕	มากที่สุด	๑
๗.	สัมพันธ์ภาพในครอบครัวดีขึ้น	๔.๑๖	๐.๗๓	มาก	๗
๘.	อยากช่วยเหลือให้ผู้อื่นได้พบกับความสุข	๔.๒๕	๐.๖๖	มากที่สุด	๔
๙.	เปิดใจยอมรับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น	๔.๒๑	๐.๖๖	มากที่สุด	๕
๑๐.	ท่านพร้อมเผชิญในเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงในสังคม	๔.๒๘	๐.๗๓	มากที่สุด	๒
รวม (จำนวน) ๑๓๔ คน		๔.๑๘	๐.๕๑	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓.๓ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีคุณภาพชีวิต ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๕๑ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ปฏิบัติธรรม มีระดับคุณภาพชีวิตด้านสังคมตามลำดับดังต่อไปนี้

ลำดับที่ ๑ ยินดีเมื่อผู้อื่นสมหวัง มีความสบายใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕

ลำดับที่ ๒ ท่านพร้อมเผชิญในเหตุการณ์ และความเปลี่ยนแปลงในสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๓

ลำดับที่ ๓ รู้สึกมีความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖

ลำดับที่ ๔ อยากช่วยเหลือให้ผู้อื่นได้พบกับความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๖๖

ลำดับที่ ๕ เปิดใจยอมรับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๖๖

ลำดับที่ ๖ ปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๖๘

ลำดับที่ ๗ สัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๓

ลำดับที่ ๘ ท่านได้ประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๖๗

ลำดับที่ ๙ ใช้ชีวิตเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑

ลำดับที่ ๑๐ ท่านได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒

ตารางที่ ๔.๓.๔ แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. คุณภาพชีวิตของ ผู้ปฏิบัติธรรม
วัดสนามใน นนทบุรี ด้านรู้คิด

ข้อที่	ระดับคุณภาพชีวิต ด้านรู้คิด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับ
๑.	ทำให้เกิดการตระหนักรู้ได้ด้วยตนเอง	๔.๒๐	๐.๖๘	มาก	๓
๒.	ดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันความเป็นจริง	๔.๑๘	๐.๗๐	มาก	๔
๓.	ปฏิบัติหน้าที่การงานได้ดี ไม่ค่อยผิดพลาด	๓.๙๓	๐.๗๑	มาก	๑๐
๔.	มีความทุกข์ที่เกิดจากความคิดปรุงแต่งน้อยลง	๔.๑๕	๐.๗๘	มาก	๕
๕.	ไม่ควบคุมหรือจัดการกับความรู้สึกต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นผู้เห็นมากขึ้น	๔.๐๒	๐.๗๔	มาก	๘
๖.	ความเพลอลคิด หรือคิดแบบไม่ตั้งใจลดลง	๔.๐๑	๐.๘๒	มาก	๙
๗.	ได้เห็นการเกิดดับของความคิด	๔.๑๓	๐.๗๖	มาก	๖
๘.	ความนึกคิดปรุงแต่งโดยการเพลอสติน้อยลง	๔.๐๕	๐.๘๐	มาก	๗
๙.	ทำให้มองโลกได้ตามความเป็นจริง	๔.๒๘	๐.๖๖	มากที่สุด	๒
๑๐.	ท่านได้พิจารณาเห็นว่า ความสุขความทุกข์ เป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน	๔.๓๗	๐.๖๗	มากที่สุด	๑
รวม (จำนวน) ๑๓๔ คน		๔.๑๓	๐.๕๔	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓.๔ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน มีคุณภาพชีวิต ด้านรู้คิด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๕๔ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ปฏิบัติธรรม มีระดับคุณภาพชีวิตด้านรู้คิดตามลำดับดังต่อไปนี้

ลำดับที่ ๑ ได้พิจารณาเห็นว่า ความสุขความทุกข์ เป็นสิ่งไม่ยั่งยืน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๗

ลำดับที่ ๒ ทำให้มองโลกได้ตามความเป็นจริง อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖

ลำดับที่ ๓ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ได้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘

ลำดับที่ ๔ ดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันความเป็นจริง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๐

ลำดับที่ ๕ มีความทุกข์ที่เกิดจากความคิดปรุงแต่งน้อยลง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘

ลำดับที่ ๖ ได้เห็นการเกิดดับของความคิด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๖

ลำดับที่ ๗ ความนึกคิดปรุงแต่งโดยการเฟลอสติน้อยลง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๘๐

ลำดับที่ ๘ ไม่ควบคุมหรือไปจัดการกับความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผู้เห็นมากขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๒ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๗๔

ลำดับที่ ๙ ความเฟลอคิดหรือคิดแบบไม่ตั้งใจลดลง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒

ลำดับที่ ๑๐ ปฏิบัติหน้าที่การงานได้ดี ไม่ค่อยผิดพลาด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑

ตารางที่ ๔.๓.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี
โดยรวมในแต่ละด้าน

ด้านที่	คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับ
๑.	ด้านกาย	๔.๐๘	๐.๕๓	มาก	๔
๒.	ด้านอารมณ์	๔.๑๗	๐.๕๔	มาก	๒
๓.	ด้านสังคม	๔.๑๘	๐.๕๑	มาก	๑
๔	ด้านรู้คิด	๔.๑๓	๐.๕๔	มาก	๓
รวม (จำนวน) ๑๓๔ คน		๔.๑๔	๐.๕๓	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓.๕ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน คุณภาพชีวิตโดยรวมในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมในแต่ละด้านตามลำดับดังต่อไปนี้

ลำดับที่ ๑ คุณภาพชีวิตด้านสังคม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๕๑

ลำดับที่ ๒ คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ โดยจากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔

ลำดับที่ ๓ คุณภาพชีวิตด้านรู้คิด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔

ลำดับที่ ๔ คุณภาพชีวิตด้านกาย อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ จากการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเท่ากับ ๐.๕๓

๔.๔ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและระดับคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปฏิบัติธรรมของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโก วัดสนามใน นนทบุรี

สมมติฐานที่ ๑ ผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโก ที่มีเพศต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านรู้คิด แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔.๑ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า p - value ในการทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามเพศ

ข้อที่	คุณภาพชีวิต	เพศ (n= ๑๓๔)		t	p-value
		ชาย (n= ๖๓)	หญิง (n= ๗๑)		
๑	ด้านกาย	๔.๐๙	๔.๐๗	๐.๒๔	๐.๘๑
๒	ด้านอารมณ์	๔.๑๖	๔.๑๘	๐.๒๒	๐.๘๒
๓	ด้านสังคม	๔.๑๗	๔.๑๘	๐.๐๕	๐.๙๖
๔	ด้านรู้จัก	๔.๑๔	๔.๑๓	๐.๑๗	๐.๘๗
	รวม	๔.๑๔	๔.๑๔	๐.๐๔	๐.๙๗

จากตารางที่ ๔.๔.๑ ดังนั้นผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ ๑ คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการพัฒนาชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง ๔.๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า p - value ในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามอายุ

สมมติฐานที่ ๒ ผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ ที่มีอายุต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านรู้จัก แตกต่างกัน

ข้อที่	คุณภาพชีวิต	อายุ (ปี)					F	p-value
		$(\bar{X})$						
		๒๐-๓๐ ปี (n=๑๖)	๓๑-๔๐ ปี (n=๒๖)	๔๑-๕๐ ปี (n=๒๖)	๕๑-๖๐ ปี (n=๒๘)	> ๖๐ปี (n=๓๘)		
๑	ด้านกาย	๔.๐๐	๔.๑๐	๔.๐๒	๔.๑๓	๔.๑๓	๐.๔๓	๐.๗๙
๒	ด้านอารมณ์	๔.๐๔	๔.๑๐	๔.๒๖	๔.๑๗	๔.๒๓	๐.๖๗	๐.๖๒
๓	ด้านสังคม	๔.๑๓	๔.๑๐	๔.๑๘	๔.๑๔	๔.๒๗	๐.๕๕	๐.๗๐
๔	ด้านรู้คิด	๓.๙๔	๔.๑๕	๔.๑๐	๔.๒๐	๔.๑๙	๐.๗๒	๐.๕๗
	รวม	๓.๙๔	๔.๑๕	๔.๑๐	๔.๒๐	๔.๑๘	๐.๔๙	๐.๗๕

จากตารางที่ ๔.๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ ๒ คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีการพัฒนาชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง ๔.๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า p - value ในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามสถานภาพชาวพุทธ

สมมติฐานที่ ๓ ผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ ที่มีสถานภาพชาวพุทธต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านรู้คิด แตกต่างกัน

ข้อที่	การพัฒนาคุณภาพชีวิต	สถานภาพชาวพุทธ ($\bar{X}$)				F	p-value
		พระภิกษุ (n=๓๓)	แม่ชี (n=๑๐)	อุบาสก (n=๓๐)	อุบาสิกา (n=๖๑)		
๑	ด้านกาย	๔.๒๖	๔.๓๔	๓.๙๑	๔.๐๓	๓.๔๔	๐.๐๒*
๒	ด้านอารมณ์	๔.๒๗	๔.๓๙	๔.๐๕	๔.๑๕	๑.๔๘	๐.๒๒
๓	ด้านสังคม	๔.๒๘	๔.๔๔	๔.๐๖	๔.๑๔	๒.๐๗	๐.๑๑
๔	ด้านรู้คิด	๔.๒๗	๔.๔๔	๔.๐๐	๔.๐๗	๒.๖๓	๐.๐๕*
รวม		๔.๒๗	๔.๔๐	๔.๐๐	๔.๑๐	๒.๙๙	๐.๐๓*

* หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๔.๓ ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามสถานภาพชาวพุทธ ดังนี้

คุณภาพชีวิตในทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม รู้คิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พัฒนาสูงสุดคือ สถานภาพแม่ชี อันดับสองคือพระภิกษุ อันดับสามคืออุบาสิกา อันดับสุดท้ายคืออุบาสก โดยพิจารณาในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพชาวพุทธต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าการพัฒนาชีวิตด้านกายและการพัฒนาชีวิตด้านรู้คิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๔.๔ แสดงค่าการวิเคราะห์ด้วยวิธี LSD ของคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม
วัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามสถานภาพชาวพุทธ

ข้อที่	คุณภาพชีวิต	สถานภาพชาว พุทธ	$(\bar{X})$	Significant			
				๑	๒	๓	๔
๑	ด้านกาย	ภิกษุ	๔.๒๖	-	๐.๖๘	๐.๐๑**	๐.๐๔*
		แม่ชี	๔.๓๔		-	๐.๐๓*	๐.๐๘
		อุบาสก	๓.๙๑			-	๐.๓๑
		อุบาสิกา	๔.๐๓				-
๒	ด้านอารมณ์	ภิกษุ	๔.๒๗	-	๐.๕๔	๐.๑๐	๐.๓๑
		แม่ชี	๔.๓๙		-	๐.๐๘	๐.๒๐
		อุบาสก	๔.๐๕			-	๐.๓๙
		อุบาสิกา	๔.๑๕				-
๓	ด้านสังคม	ภิกษุ	๔.๒๘	-	๐.๓๙	๐.๐๘	๐.๑๙
		แม่ชี	๔.๔๔		-	๐.๐๔	๐.๐๘
		อุบาสก	๔.๐๖			-	๐.๔๘
		อุบาสิกา	๔.๑๔				-
๔	ด้านรูปร่าง	ภิกษุ	๔.๒๗	-	๐.๓๗	๐.๐๕*	๐.๑๐
		แม่ชี	๔.๔๔		-	๐.๐๓*	๐.๐๕*
		อุบาสก	๔.๐๐			-	๐.๕๖
		อุบาสิกา	๔.๐๗				-
	รวม	ภิกษุ	๔.๒๗	-	๐.๔๓	๐.๐๒*	๐.๐๙
		แม่ชี	๔.๔๐		-	๐.๐๒*	๐.๐๖
		อุบาสก	๔.๐๐			-	๐.๓๗
		อุบาสิกา	๔.๑๔				-

**หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๔.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบของคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม
วัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามสถานภาพชาวพุทธ พบว่า

ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพภิกษุและกลุ่มตัวอย่างอุบาสกมีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแม่ชีและกลุ่มตัวอย่างอุบาสก
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่าง
กันเพียงสองด้านเท่านั้นคือ ด้านร่างกาย และด้านรูปร่างซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพภิกษุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กับกลุ่มตัวอย่างอุบาสก

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแม่ชี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอุบาสก

และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพภิกษุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอุบาสก

คุณภาพชีวิตด้านรู้จักคิด กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพภิกษุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอุบาสก

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแม่ชี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอุบาสก

และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแม่ชี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอุบาสก

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ ๓ คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามสถานภาพชาวพุทธ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพชาวพุทธ ต่างกัน มีการพัฒนาชีวิตที่แตกต่างกัน

ตาราง ๔.๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า p - value ในการทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ย
 ของระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำแนก
 ตามระดับการศึกษาสูงสุด
 สมมติฐานที่ ๔ ผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ ที่มีระดับการศึกษา
 สูงสุดต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านรู้คิด แตกต่างกัน

ข้อที่	คุณภาพ ชีวิต	ระดับการศึกษาสูงสุด ($\bar{X}$)			F	p-value
		ต่ำกว่าปริญญา ตรี (n=๕๐)	ปริญญาตรี (n=๖๓)	สูงกว่าปริญญาตรี (n=๒๑)		
๑	ด้านกาย	๔.๑๑	๔.๐๕	๔.๑๓	๐.๒๘	๐.๗๖
๒	ด้านอารมณ์	๔.๑๙	๔.๑๔	๔.๒๔	๐.๓๑	๐.๗๓
๓	ด้านสังคม	๔.๒๘	๔.๑๓	๔.๐๗	๑.๗๕	๐.๑๘
๔	ด้านรู้คิด	๔.๑๙	๔.๑๐	๔.๐๘	๐.๕๒	๐.๖๐
รวม		๔.๑๙	๔.๑๐	๔.๑๓	๐.๔๙	๐.๖๑

จากตารางที่ ๔.๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ ๔
 คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับ
 การศึกษาสูงสุดต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง ๔.๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ย ของระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามอาชีพ สมมติฐานที่ ๕ ผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านรู้คิด แตกต่างกัน

ข้อที่	คุณภาพชีวิต	อาชีพ ($\bar{X}$)				F	p-value
		พนักงานรัฐ/ เอกชน/ รับจ้าง (n=๕๐)	เจ้าของ ธุรกิจ/ เจ้าของ กิจการ (n=๓๖)	นิสิต/ นักศึกษา (n=๕)	นักบวช/ ภิกษุ,แม่ชี (n=๔๓)		
๑	ด้านกาย	๔.๐๐	๓.๙๘	๓.๙๘	๔.๒๘	๓.๐๑	๐.๐๓*
๒	ด้านอารมณ์	๔.๑๐	๔.๑๔	๔.๐๔	๔.๓๐	๑.๑๒	๐.๓๒
๓	ด้านสังคม	๔.๐๙	๔.๑๖	๓.๙๔	๔.๓๒	๒.๐๐	๐.๑๒
๔	ด้านรู้คิด	๔.๐๕	๔.๐๘	๓.๘๖	๔.๓๑	๒.๔๙	๐.๐๖
รวม		๔.๐๖	๔.๐๙	๓.๙๖	๔.๓๐	๒.๖๒	๐.๐๕*

* หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๔.๖ ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามอาชีพ ดังนี้

คุณภาพชีวิตในภาพรวมทุกด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พัฒนาสูงสุดคือ อาชีพนักบวช อันดับสองคือ เจ้าของธุรกิจ/เจ้าของกิจการ อันดับสามคือ พนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้าง อันดับสุดท้ายคือ นิสิต/นักศึกษา

โดยในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมมีคุณภาพชีวิตด้านกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตาราง ๔.๔.๗ แสดงค่าการวิเคราะห์ด้วยวิธี LSD ของคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม
วัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามอาชีพ

ข้อที่	พัฒนา คุณภาพ ชีวิต	อาชีพ	$\bar{X}$	Significant			
				๑	๒	๓	๔
๑	ด้านกาย	พนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้าง	๔.๐๐	-	๐.๘๙	๐.๙๕	๐.๐๑**
		เจ้าของธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	๓.๙๘		-	๐.๑๐	๐.๐๑**
		นิสิต/นักศึกษา	๓.๙๘			-	๐.๒๓
		นักบวช (ภิกษุ,แม่ชี)	๔.๒๘				-
๒	ด้าน อารมณ์	พนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้าง	๔.๑๐	-	๐.๗๓	๐.๘๐	๐.๘๙
		เจ้าของธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	๔.๑๔		-	๐.๖๙	๐.๒๑
		นิสิต/นักศึกษา	๔.๐๔			-	๐.๓๒
		นักบวช (ภิกษุ,แม่ชี)	๔.๓๐				-
๓	ด้านสังคม	พนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้าง	๔.๐๙	-	๐.๕๐	๐.๕๔	๐.๐๓*
		เจ้าของธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	๔.๑๖		-	๐.๓๖	๐.๑๘
		นิสิต/นักศึกษา	๓.๙๔			-	๐.๑๒
		นักบวช (ภิกษุ,แม่ชี)	๔.๓๒				-
๔	ด้านรูปร่าง	พนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้าง	๔.๐๕	-	๐.๗๘	๐.๔๖	๐.๐๒*
		เจ้าของธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	๔.๐๘		-	๐.๓๙	๐.๐๖
		นิสิต/นักศึกษา	๓.๘๖			-	๐.๐๘
		นักบวช (ภิกษุ,แม่ชี)	๔.๓๑				-
	รวม	พนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้าง	๔.๐๖	-	๐.๗๔	๐.๖๓	๐.๐๑**
		เจ้าของธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	๔.๐๙		-	๐.๕๔	๐.๐๕*
		นิสิต/นักศึกษา	๔.๐๐			-	๐.๑๒
		นักบวช (ภิกษุ,แม่ชี)	๔.๓๐				-

* หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๔.๗ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างของคุณภาพชีวิต กลุ่ม
ตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามอาชีพ พบว่า

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานรัฐ เอกชน รับจ้างและกลุ่มตัวอย่างอาชีพ
นักบวชมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กลุ่มตัวอย่างเจ้าของธุรกิจ เจ้าของ
กิจการและกลุ่มตัวอย่างนักบวชมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานรัฐ/เอกชน/รับจ้างมีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพนักบวช

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเจ้าของธุรกิจ/ เจ้าของกิจการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงาน

คุณภาพชีวิตด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานรัฐ/พนักงานเอกชน/รับจ้างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงาน

คุณภาพชีวิตด้านรู้จัก กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานรัฐ/พนักงานเอกชน/รับจ้างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงาน

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ ๕ คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ ต่างกัน มีการพัฒนาชีวิตที่แตกต่างกัน

ตาราง ๔.๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า p - value ในการทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติธรรม สมมติฐานที่ ๖ ผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อดำเนิน จิตตสุโข ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านรู้จัก แตกต่างกัน

ข้อที่	คุณภาพชีวิต	ประสบการณ์การปฏิบัติธรรม				F	p-value
		$(\bar{X})$					
		น้อยกว่า๑ปี (n=๒๔)	๑-๒ปี (n=๓๐)	๓-๔ปี (n=๒๔)	มากกว่า๔ปี (n=๕๖)		
๑	ด้านกาย	๓.๘๕	๔.๐๘	๔.๐๗	๔.๑๙	๒.๒๖	๐.๐๘
๒	ด้านอารมณ์	๓.๙๔	๔.๐๕	๔.๓๓	๔.๒๘	๓.๕๕	๐.๐๑**
๓	ด้านสังคม	๓.๙๓	๔.๑๔	๔.๒๐	๔.๒๙	๒.๙๙	๐.๐๓*
๔	ด้านรู้จัก	๓.๙๐	๔.๐๙	๔.๒๕	๔.๒๑	๒.๔๓	๐.๐๗
	รวม	๓.๙๐	๔.๐๙	๔.๒๑	๔.๒๔	๓.๓๑	๐.๐๒*

* หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๔.๙ ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติธรรม ดังนี้

คุณภาพชีวิตในทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม รู้คิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พัฒนาสูงสุดคือผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมมากกว่า ๔ ปี อันดับสองคือผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรม ๓-๔ ปี อันดับสามคือผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรม ๑-๒ ปี อันดับสุดท้ายคือ ผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี

โดยพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ คุณภาพชีวิตด้านสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตาราง ๔.๔.๙ แสดงค่าการวิเคราะห์ด้วยวิธี LSD ของคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติธรรม

ข้อที่	คุณภาพชีวิต	ประสบการณ์ปฏิบัติธรรม	$\bar{X}$	Significant			
				๑	๒	๓	๔
๑	ด้านกาย	น้อยกว่า ๑ปี	๓.๘๕	-	๐.๑๒	๐.๑๖	๐.๐๑**
		๑-๒ ปี	๔.๐๘		-	๐.๙๓	๐.๓๗
		๓-๔ ปี	๔.๐๗			-	๐.๓๕
		มากกว่า ๕ปี	๔.๑๙				-
๒	ด้านอารมณ์	น้อยกว่า ๑ปี	๓.๙๔	-	๐.๔๔	๐.๐๑**	๐.๐๑**
		๑-๒ ปี	๔.๐๕		-	๐.๐๖	๐.๐๖
		๓-๔ ปี	๔.๓๓			-	๐.๗๒
		มากกว่า ๕ปี	๔.๒๘				-
๓	ด้านสังคม	น้อยกว่า ๑ปี	๓.๙๓	-	๐.๑๔	๐.๐๗	๐.๐๐**
		๑-๒ ปี	๔.๑๔		-	๐.๖๗	๐.๑๗
		๓-๔ ปี	๔.๒๐			-	๐.๔๒
		มากกว่า ๕ปี	๔.๒๙				-
๔	ด้านรู้จัก	น้อยกว่า ๑ปี	๓.๘๙	-	๐.๑๗	๐.๐๒*	๐.๐๒*
		๑-๒ ปี	๔.๐๙		-	๐.๒๘	๐.๓๖
		๓-๔ ปี	๓.๘๙			-	๐.๗๑
		มากกว่า ๕ปี	๔.๐๙				-
รวม		น้อยกว่า ๑ปี	๓.๙๐	-	๐.๑๔	๐.๐๒*	๐.๐๐**
		๑-๒ ปี	๔.๐๙		-	๐.๓๔	๐.๑๕
		๓-๔ ปี	๔.๒๑			-	๐.๗๘
		มากกว่า ๕ปี	๔.๒๔				-

* หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๔.๙ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างของคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติธรรมพบว่า

ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีประสบการณ์การ ปฏิบัติธรรมมากกว่า ๔ ปี

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรม ๓-๔ ปี ส่วนการพิจารณาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันทุกด้านทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และรู้คิด มีรายละเอียด ดังนี้

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมมากกว่า ๔ ปี

คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรม ๓-๔ ปี

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมมากกว่า ๔ ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

คุณภาพชีวิตด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมมากกว่า ๔ ปี

คุณภาพชีวิตด้านรู้คิด กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรม ๓-๔ ปี

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมน้อยกว่า ๑ ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมมากกว่า ๔ ปี

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ ๖ คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมต่างกัน มีการพัฒนาชีวิตที่แตกต่างกัน

จากตารางที่ ๔.๔.๑ ถึง ตารางที่ ๔.๔.๙ สรุปผลได้ดังใน ตารางที่ ๔.๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม วัดสนามใน
นนทบุรี โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตัวแปรตาม	คุณภาพชีวิต									
	ด้านกาย		ด้านอารมณ์		ด้านสังคม		ด้านรูจิต		รวม	
ตัวแปรอิสระ	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.
เพศ	๐.๒๔	๐.๘๑	๐.๒๒	๐.๘๒	๐.๐๕	๐.๘๖	๐.๑๗	๐.๘๗	๐.๐๔	๐.๘๗
อายุ	๐.๔๓	๐.๗๙	๐.๖๗	๐.๖๒	๐.๕๕	๐.๗๐	๐.๗๒	๐.๕๗	๐.๔๙	๐.๗๕
สถานภาพชาวพุทธ	๓.๔๔	๐.๐๒*	๑.๔๘	๐.๒๒	๒.๐๗	๐.๑๑	๒.๖๓	๐.๐๕*	๒.๙๙	๐.๐๓*
ระดับการศึกษาสูงสุด	๐.๒๘	๐.๗๖	๐.๓๑	๐.๗๓	๑.๗๕	๐.๑๘	๐.๕๒	๐.๖๐	๐.๔๙	๐.๖๑
อาชีพ	๓.๐๑	๐.๐๓*	๑.๑๒	๐.๓๒	๒.๐๐	๐.๑๒	๒.๔๙	๐.๐๖	๒.๖๒	๐.๐๕*
ประสบการณ์ปฏิบัติธรรม	๒.๒๖	๐.๐๘	๓.๕๕	๐.๐๑*	๒.๙๙	๐.๐๓*	๒.๔๓	๐.๐๗	๓.๓๑	๐.๐๒*
ภาพรวม	๑.๖๑	๐.๔๒	๑.๒๓	๐.๕๕	๑.๘๓	๒.๑๐	๑.๕๐	๐.๓๗	๑.๖๖	๐.๔๑

* หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** หมายถึง มีนัยสำคัญในสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๔.๑๐ สรุปได้ว่า

โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี ที่มีเพศ อายุ สถานภาพชาวพุทธ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ประสบการณ์ปฏิบัติธรรมแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านกาย กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติธรรมวัดสนามใน นนทบุรี ที่มีสถานภาพชาวพุทธ อาชีพ แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การปฏิบัติธรรม แตกต่างกัน มีระดับการคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติวัดสนามใน นนทบุรี ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติธรรมแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพชาวพุทธ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติวัดสนามใน นนทบุรีที่มี ประสบการณ์ปฏิบัติธรรมแตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพชาวพุทธ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านรู้จัก กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติวัดสนามใน นนทบุรีที่มี สถานภาพชาวพุทธแตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ประสบการณ์การปฏิบัติธรรมแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔.๑๑ สรุปผลการเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ

ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการศึกษาคุณภาพชีวิต	
	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน	สนับสนุนสมมติฐาน
๑.เพศ	✓	-
๒.อายุ	✓	-
๓.ระดับการศึกษาสูงสุด	✓	-
๔.สถานภาพชาวพุทธ	-	✓
๕.อาชีพ	-	✓
๖.ประสบการณ์การปฏิบัติธรรม	-	✓

ตารางที่ ๔.๔.๑๒ ข้อเสนอแนะ

ที่	ประโยชน์จากการปฏิบัติ	สภาพปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
	คุณภาพชีวิตด้านกาย		๑๓	๒๗.๐๙
๑	-เลือกบริโภคอาหารเป็นประโยชน์ ทำให้ร่างกาย จิตใจดีไปด้วย	-		
๒	-เห็นทุกชิ้นในร่างกายที่เกิดขึ้นจริงในการใช้ชีวิต	-		
๓	-เจ็บป่วยน้อยลง หน้าตาผ่องใส	-		
๔	-ได้ขยับร่างกาย เหมือนได้ออกกำลังกาย	-		
๕	-ปลดปล่อยการขับถ่าย	-		
๖	-ระมัดระวังการเคลื่อนไหวมากขึ้น	-		
๗	-สัญญาณเตือนความเจ็บป่วยชัดเจนมากขึ้น แก้วไข ได้ทันเวลาที่	-		
๘	-รู้สึกตัวในทุกอิริยาบถในการดำเนินชีวิต	-		
๙	-ใช้อวัยวะได้สัมพันธ์กับเหตุการณ์	-		
๑๐	-ช่วยโรคระเพาะภูมิแพ้ได้ไม่ต้องใช้ยา	-		
๑๑	-ระบบย่อยอาหารดีขึ้น	-		
๑๒	-รับรู้ภายในร่างกาย เมื่อเกิดภาวะผิดปกติหรือมีการ เปลี่ยนแปลง จะใช้ร่างกายอย่างพอเหมาะ	-		
๑๓	-บุคลิกภาพมีความสํารวม	-		
	คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์	-	๑๖	๓๓.๓๔
๑	-ไม่โกรธง่าย มีความทุกข์น้อยลง	-		
๒	-มีเมตตามากขึ้น	-		
๓	-ยอมรับความรู้สึกตนเอง ในด้านบวกและลบ	-		
๔	-เห็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นจริง รับรู้ชัดเจนในสุข ทุกข์ ที่มีเกิดขึ้นในเรา	-		
๕	-ติดเบรคความคิด จัดระบบความคิดได้	-		
๖	-การอธิษฐานภาวนามีกำลังมากขึ้น	-		
๗	-รับรู้ไว ไม่หลงอารมณ์ในจิตใจ ยับยั้งอารมณ์ได้ทัน	-		
๘	-ความรู้สึกตัวเป็นความสำเร็จรูป รู้สึกได้ไม่ลืม	-		
๙	-ใจเย็น มั่นคง โกรธ เกลียด ไม่นาน	-		
๑๐	-อารมณ์ดับได้ไว ทำให้ความทุกข์หมดได้ไวเช่นกัน	-		
๑๒	-มีอิสระทางความคิด คือรู้เท่าทันไม่บังคับ	-		
๑๓	-มีความสมดุล ปรับได้ ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น	-		
๑๔	-มีความใจเย็น เป็นธรรมชาติ คือเย็นแบบน้ำ ธรรมดา ไม่ได้เย็นแบบน้ำแข็ง	-		

ที่	ประโยชน์จากการปฏิบัติ	สภาพปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑๕	-ไม่ตามติดไปกับอารมณ์ ยับยั้งชั่งใจได้ เมื่อมีอะไรมากระทบอารมณ์	-		
๑๖	-เห็นความไม่เที่ยงของอารมณ์	-		
คุณภาพชีวิตด้านสังคม			๑๐	๒๐.๘๔
๑	-ไม่เอาเปรียบคน แพ้ก็ยอม เสียเปรียบก็ยอม ขาดทุนก็ยอม	-		
๒	-เข้าใจความแตกต่างทางความคิด และทำงานเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะได้ดีขึ้น	-		
๓	-เข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น ไม่อยากมีปัญหากับใคร	-		
๔	-เป็นมิตรกับคนที่คิดต่าง เพราะเข้าใจอารมณ์และความคิด	-		
๕	-มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นในทางสร้างสรรค์	-		
๖	-เป็นมิตรกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายได้ดีขึ้น	-		
๗	-ไม่คลุกคลีกับกลุ่มนินทา คุยเรื่องไร้สาระ	-		
๘	-ชวนคนใกล้ชิดมาปฏิบัติด้วย	-		
๙	-เคารพความแตกต่างในแต่ละบุคคล	-		
๑๐	-ลดความเห็นแก่ตัว	-		
คุณภาพชีวิตด้านรู้จัก			๙	๑๘.๗๓
๑	-เดิมมีสมาธิสั้น ฝึกมากขึ้นมีสติมากขึ้น ความจำดี จัดระเบียบทำการงานได้เป็นลำดับ	-		
๒	-เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในการส่งเสริมรู้จัก	-		
๓	-เข้าใจสิ่งที่เป็นสาระ และไม่ใช่อะไรในชีวิตมากขึ้น	-		
๔	-ฉลาดในการใช้ชีวิตอย่างไม่ทุกข์	-		
๕	-มีความคิดในทางบวกมากขึ้น	-		
๖	-เชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น	-		
๗	-ยอมรับ เห็นจุดบกพร่องได้ละเอียด แก้ปัญหาได้ดี	-		
๘	-รู้จักคบคน ไม่ฟุ้งเฟ้อย ถเลไถล	-		
๙	-ดูกาย ใจ เห็นพฤติกรรมตนเอง	-		
รวม		-	๔๘	๑๐๐

จากแบบสอบถามปลายเปิดผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีกลุ่มคำถามที่จัดเข้าในคุณภาพชีวิต ๔ ด้าน มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๘ คำตอบ ได้แก่ ด้านกาย จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๘ ด้านอารมณ์ จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ด้านสังคมจำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘๔ และด้านรู้จัก จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๓ ไม่มีสภาพปัญหาจากคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติธรรม